

სახალხო გაზეტი

სურათებიანი ჟამბიჯი
გაზეტის № 842

ღამატივის № 148

კვირა, 10 მარტი 1913 წ.

ღედის სიგლერა

ერთს დროს ვიყავ რჩეული,
აპოლონი მწყალობდა,
ჩემის ლექსის წმინდა ჰანგს
დიდი ღმერთი ჰგალობდა.

შვილო, ეხლა დედა ვარ!
მეც, როგორც სხვა ტყვედა ვარ!
ხოლო გიმღერ ნანასა,
ვით ნიაფი ყანასა...

ზღვის ბალახში ჩაგაწვენ,
ღარიბს სხვა რა გეფაროს?
თუ ქარი და სიცივე
ქობში შემოგვეპაროს!

ცოტა წაიზრდები
და გაიმბობ ზღაპარსა,—
ვით წაერთო სამშობლო,
უწინ ჩვენს წინაპარსა.

ვოცნებობ: გაიზრდები,
ქვეყნის მხსნელი იქნები...
არა, არ გამიმტყუნო
სასახელო ფიქრები!

გაზაფხულზე გაჩვენებ
როგორია ზღვის ქავლი;
მე გაიმბობ რაც ვიცი,
შენ ცქვიტი ხარ, ისწავლი!

ზაფხულში შეისწავლე
მზის ძლიერი მშვენება;
ძლიერ იქმნას შენიცა
სახელი და ხსენება!

შემოდგომამ შეგძინოს
სიბრძნე სოლომონისა;
სთქვი და ჰქმენ, ააცილე
მონას ხვედრი მონისა!

მოგვეგებოს ზამთარი
სპეტაკის გვირგვინითა;
შეიმოსე ღვაწლითა,
ვით მეფე პორფირითა.

ახდეს ჩემი ოცნება,
ახდეს ჩემი ფიქრები!
ღირსეულის შვილისა,
ღირსი დედა ვიქმნები.

ერთს დროს ვიყავ რჩეული,
აპოლონი მწყალობდა,
ჩემის ლექსის წმინდა ჰანგს
დიდი ღმერთი ჰგალობდა.

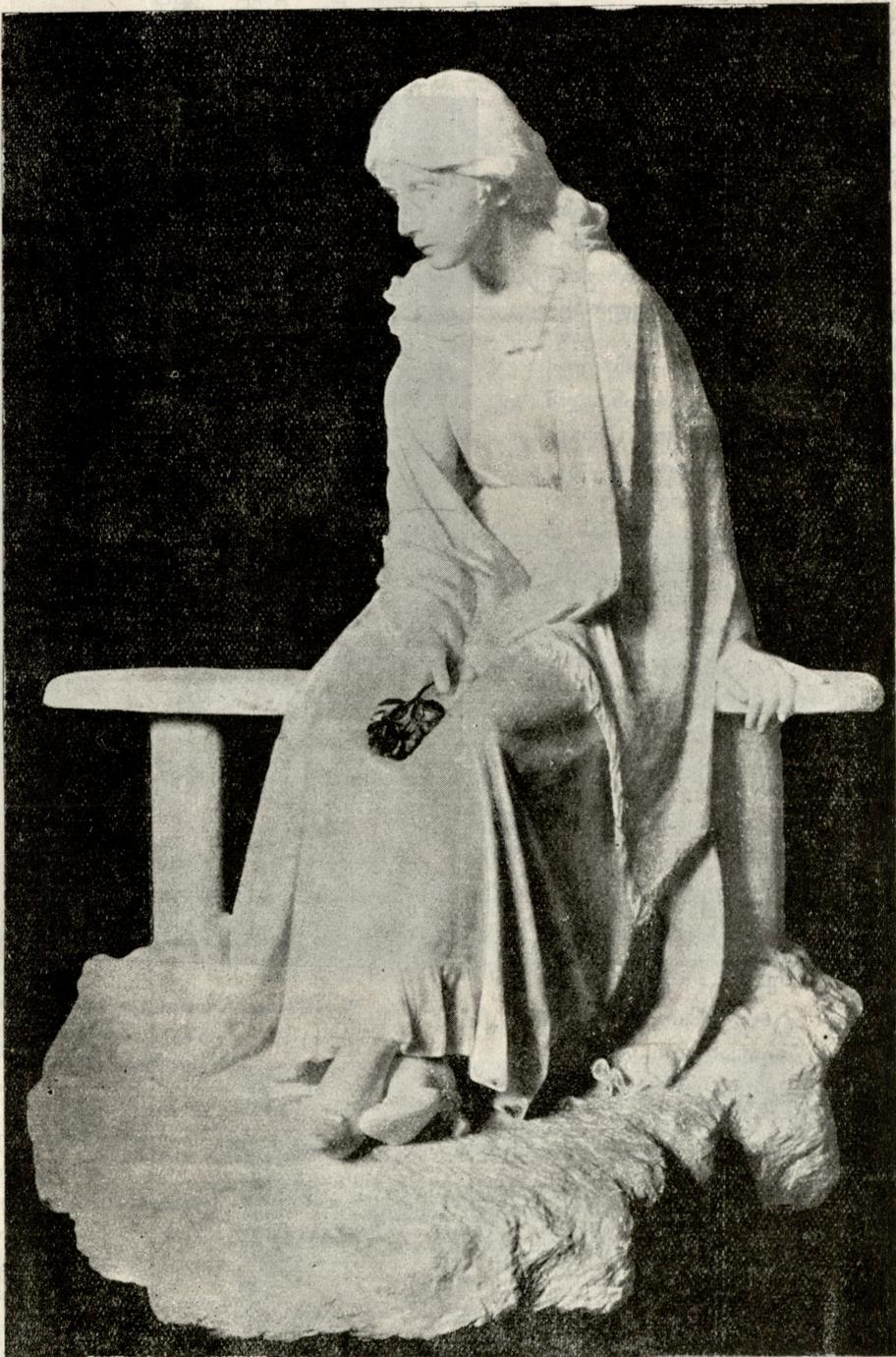
შვილო, ეხლა დედა ვარ,
როგორც სხვა, მეც ტყვედა ვარ!
ხოლო გიმღერ ნანასა...
ვით ნიაფი ყანასა.

ბაბილინა.

ანგლილი სიკვდილისა

22. *)

თავ-გვირგვინიანი ქალ-ვაჟი რომ შეიყვანეს სახლში, გა-
ხარებულმა დედამ მიულოცა შვილსა და რძალს, დაჰკოცნა
იგინი და თავის ხელით შეაბა ქალს მარგალიტის მძიმე ფარ-
ღული ბროლ-ლალის ყელზე. და იგი მარგალიტი ძვირფასი
მომასწავებელი იყო იმ წყნარი სიხარულისა, იმ მუდმივ ნაზი

ნეტავი იმ დროს!—ქანდაკება მეკლემიშევისა.

და დამამშვიდებელი სიამისა, რომელიც შეიტანა ქალმა თავის
ახალ ოჯახში, რომელი მიუზღვნა მან თავის მეუღლეს ზღვანდ
ფას-დაუღებლად, რომელი განავრცელა მან თავის გარემო,
როგორც რამ სუნნელედა მრავალფასიან ნელსაცხებელისა.
ჰპოვა ჰაბუკმა სადაფი შეუღარი, ზღვის ფსკერიდან აღმოზი-
და იგი მან სიყვარულის ძალით. გასხნა ბედნიერმა ლუსკუმა
საუნჯისა და ჰპოვა მუნ მარგალიტი ობოლი, რომელი შეი-
ქმნა მისთვის წყაროდ უშრეტის სიამისა, მარად მიმნიჭებელად
სიხარულისა. დილით რომ დახედა თავის გვერდზე ბამბ-ს ქუ-
ლასავით გადაპენტილ ქალს, რომლის ჩაშლილ ნაწნავებს

*) იხ. სურათებიანი დამატება № 147.

მთლად მოეფინა ბალიშები, ხოლო საბნიდან გამოწვდილი მკლავი სითეთრით არ ერჩეოდა გაქათქათებულ საურს, გულს ნათელი შემოადგა მხიარული. ქალს ჯერ ისევ ღრმად ეძინა, ოდნავ ისმოდა მისი სუნთქვა. ვაჟკაცი კრძალვით დაჰყურებდა მას, არ ინძრეოდა, სუნთქვას იმაგრებდა, რომ არ შეეფთხო განსვენება მძინარე მზეთუნახავისთვის. ბევრი ხანი დაჰყურებდა იგი განხორციელებულ თვის ოცნებას და დასდვა აღთქმა, რომ მთელი თვისი სულიერი თუ ხორციელი ძალ-ღონე თავს შემოეფლო მისთვის და აეცლებინა ამ ხორცქმნილ სიამოვნებისათვის ყოველივე ავი, წყნარად და სიხარულით გაეტარებინა მისთვის ეს წუთიერი ცხოვრება. და ეს ცხოვრება რომ სწორედ წუთი იქნებოდა ელისბარისთვის, ამას ცხადადა ხედავდა ის: ბედნიერებაში რბიან ნელნი, როგორც წამნი უხანონი; უბედურებამ იცის, რომ შეაყენებს დროს, შეაგუბებს ჟამთა დენას, რათა გრძლად ქენჯოს ადამიანი და ნელ-ნელა შეასვას ძირამდინ სამსალით სავსე ფილა. ბედნიერებას მსუბუქი ფრთები ასხია, ელვის სისწრაფით მიჰქრის იგი ჩვენ მძიმე და ბნელი ქვეყნიდან გამკვირვალე ეთერთა სამფლობლოში.

ქალს სახეზე გრძობამ თუ რამ ოცნებამ გაღურბინა და გაულო ღიმილად კაკობი ბაგე, შეურხია რაზმი ინდონთა ჯარისა, მოზინდა მშვილდნი ნახატნი, აჰყვა შუბლის პეტაკს ღ წყნარ სიოსავით ოდნავ შეურხია გადმოშლილი ქოჩორი. გაალო თვალი მშვენიერმა, მაგრამ თვალის ბაიაში ჯერ აზრი ვერ მოჩანდა გარკვეული, მხოლოდ ტკბილ ნეტარებას დაეზუნა იქ. დააჩნდა ქალს, სავსება სიყვარულისა ბედნიერ ვაჟკაცისადმი მიმართული: გაუღიმა ქმარს კმაყოფილის ღიმილით, მოჰხვია მას მკლავი და მიჰფინა სიამე ღვთაებური.

იგი სავსება სიამისა აღარც მოჰშლია შემდეგ ღირსეულ ვაჟკაცს. ცოლ-ქმარი მთლად შეექსოვა ერთმანეთს ხორცის მოთხოვნილებით და ვნებათა იგი დაცხრობა შეიქმნა შემდეგ დამტკობი მათი სავსებით და უცვალელებივ. ქალმა გულსავსედ მიუძღვნა მთელი თვისი არსება ვაჟკაცს, როგორც რამ მსხვერპლი ყოვლად დასაწველი ღვთაებას ძლიერს და სავსავოს. იგი ამ თვის ღვთაების კმაყოფილებაში ჰპოვებდა თვის ნეტარებას. გარნა ზეწარი მიუწლომელის საიდუმლოებისა, ფერად-ფერადის სიამოვნებისა და უღვევლის სიტკბოებისა არ მოსხნია შემდეგაც ქალის ხორციელ არსებას, არც შემოსძარცვია. კდემით მოსილი არსება მაშინაც იღუმლობით მოსილი მოსჩანდა ქმრის თვალ-წინ, როდესაც აღტაცებით ჩამოისხნიდა საბურველს იღუმლობისა და მთელის არსებით მიემალეზოდა მას. იგი ჯადოსანი უებრო აღვიდოდა სარეცელს სიყვარულისა, როგორც ქალწულა უბიწო, ინთქებოდა იქ ვნებათა ტალღებში და გამოხდებოდა მუნიდან, ვით უმანკოვე და შეუბღალავ-შეუმწიკველი. მარად ქალწული იყო იგი ჯადოსანი, მარად კარგი, სანუკარ-სანატრელი. აკი მთლადაც დაიპყრო ვაჟკაცი სასურველი მონობით. ელისბარისთვის მეუღლის იქით აღარ არსებობდა სხვა ქალი არც საქმით, არც სიტყვით, არცა თუ გულისთქმით დაფარულით. ხორციელმა მათმა ერთობამ შეტკობილ-წეწყობილმა განამტკიცა ერთობაცა მათი სულიერი, აკურთხა იგინი უცლადებელმა ძალმა ბუნებისა, ჰქმნა ორნი ერთხორც და ერთსულ. მათი გული თუ გონება, მისწრაფება თუ ოცნება შეთანხმდნენ და შეკავშირდნენ განუყრელად და ეს ორი ადამიანი მწყობრად გავიდა ცხოვრების ასპარეზზე, ვით არსება ერთი განუკვეთელ-განუყრელი.

ვიოლონჩელისტი ილია აბაშიძე.
რომელიც ამ დღეებში ქართულ თეატრის დარბაზში კონცერტსა ჰმართავს.

ან ვინ სთქვა ხორციით ერთობა განუყოფელი, ხოლო სულით ვანცალკეება შეუერთებელ-შეურიგებელი? ვინ განაცალკევა, ვინ განკვეთა არსება ერთი ორ მოწინააღმდეგე, სხვა და სხვა ბუნების მექონ ძალად? ვინ დაასკვნა და დაამტკიცა, რომ სული არ არის განვითარებული, გაწმენდილი, ჰაეროვანი და ცნობადმოსული ნივთიერება ჩვენი განუვითარებელ გრძობათაგან მიუწომებელ-შეუგნებელი, ხოლო ხორცი არ არის შენივთებული სული, შემძიმებული და ბნელქმნილი, ჩვენ გრძობათაგან უკვე საცნაური ღ მისაწლომელი? განა მთელი მრავალგვარი და განუსაზღვრელი ბუნება არ არის განვითარება ან განცხადება ერთისა და იმავე მიუწლომელი არსისა, განხორციელება თუ საცნაურ ქმნა მისი? ვინ იცის, ვინ?!

23.

იგი სიხარული, რომელი ჩასახულ იყო ქალის არსებაში და თანა ზღვედა მას განუყრელად, არ იყო ალმასივით მოელვარე და მკვეთრი; იგი იყო სიამე მშვიდი, გარნა ხანოვანი, ნათელი წყნარი, გარნა უშრეტი. იგი სიყვარული არ იყო ელვასავით მსწრაფლ-დამწველი ღ წუთიერი, ვნებათა აღმტყინებელი ღ წამს ნეტარების მწვერვალიდან ტანჯვის უფსკრულში ჩამთხვევი. მისი სიყვარული არ იყო მოტრფიალის მაწამებელი, სულის სიმშვიდის წარშტაცი, არამედ იყო გულჩვილი, მოწყალე, თანაბარი, ვნებათა დამაცხრობელი, მარად სანატრელი. ღიზიკოს სიყვარულში ჯოჯოხეთური არა ერიარა, არც სატანასებური ხარხარი თუ ქვითინი მოისმოდა შიგ. ბედნიერი მისი მოტრფილღ არა ძრწოდა შიშით: ვაი თუ უეცრად განრისხდეს ჩემი ბედის ვარსკვლავი და ნისლს მიეფაროს გულქვავე, ღრუბელს, რომ მუნით დამწველ ცეცხლად მომევიწინოს დაუდგრომელი ღ მტანჯოს თვისი აშიკი დაუნდობელმა.

ამისთვისვე იყო, რომ ღიზიკოს მახლობელნი ყოველთვის გულსავსენი იყვნენ მისგან და გულდინჯად, მარად თანაბრად უყვარდათ იგი და უაღერსებდნენ. რამდენიც უფრო ხანი გავიდა და ახლო გაიციეს ეს ახალი სული, მით უფრო სიამით და სიხარულით შეჰყურებდნენ მას. ბედნიერად მოეწყო ეხლა ამოძიანთ ოჯახი და მარჯვედ. ეხლა ოჯახიშვილების ცდა იმაზე და იყო მიქცეული, რომ რაიმე გარეშე ბოროტი არ შექრილიყო მათ სავანეში და არ დაერღვია მათი მყუდროება, ან არ დაეთრთვილ-დაესუსხა მათი ოჯახის ახალი ყვავილი სუნნელოვანი.

სწორედ ღიზიკოსთანა მეუღლე შეეფერებოდა ელისბარს და მისთან რძალი მის მამის სახლს. თითონ ელისბარის მამაც ხომ წყნარი კაცი იყო, მოსიყვარულე და თავმდაბალი. არ უკვირდა მას თავისი სიმდიდრე, არც არავისგან თხოულობდა პატივს და მონობას, თვით უძლეველი ფულით ნაყიდს მონობას. არ აჰყოლოდა წუთიერ თვითმოყვარებას უაზროს, არცა სცდილობდა მოეპოვებინა ბჭყვრიალა რამ სახელი მოლაპლაპე. მის სიმდიდრეს სიმარტავე და სიმდაბლე დაჰყოლოდა და სიტკბოებით იყო განთქმული მისი ოჯახი. ნაცნობი თუ ნათესავი, ყადარი თუ მდაბალი, ღარიბი თუ მდიდარი, მახლობელი თუ შორეული ყველა პატივცემით და სიყვარულით ეპყრობოდა მათ, რადგან ყველა პატივცემული იყო მათგან და დაყვავებულ-მოაღერსებული. ელისბარის მამა ძვირად აფასებდა კერის სიმშვიდეს, ფრთხილობდა, უაზროდ არ დაერღვიათ იგი სიწყნარე; ეფიქრებოდა, სახლში არ შესტყუებოდათ თუნდ რძალის სახით რაიმე გატაცებული უხასიათო-

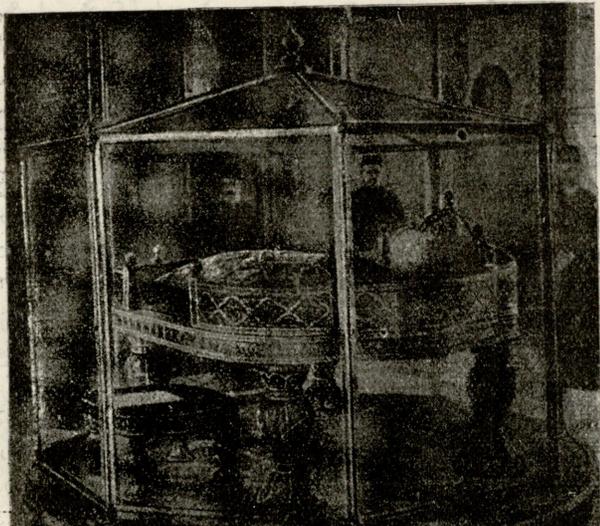
ბა ან ლირფი სითამამე ლაგამ-წყარილი. ოჯახის ამ სიწყნარის და სიამის ბურჯად ელისბარის დედ-მამა იყო, რომელნიც ისე შექქესოდნენ და შესთვისებოდნენ ერთმანეთს, რომ ველარც კი არჩევდნენ ერთმანეთისგან თავიანთ პიროვნობას თუ აზრ-სურვილებს. შემტკბარ და ერთ არსებად ქმნილ ცოლ-ქმარს დაჰკარგოდა თვით წარმოდგენა უერთმანეთოდ ყოფნისა, ხოლო ზრთიერთის თუნდ წუთიერი უარყოფა ველარც შეედ-

საბერძნეთის მეფე
გიორგი პირველი.
(მოკვლის გამო)

ოჯახის პატრონ ადამიანისთვის ნივთიერი უზრუნველყოფა მტკიცე ნიადაგია სულიერი სიმშვიდისა და განწყობილებისა. მაშინ აღარ არის საჭირო მეტის მომჭირნობით დაკნინდეს ადამიანი, აღარ არის საჭირო შრომობდეს იგი უდიერად და თან ფიქრობდეს მწარე ფიქრს, როგორ გააწვდინოს ყველას ნაყოფი შრომისა. შიში ცხოვრების წინაშე ამდაბლებს ადამიანს: ან ბოროტ ფიქრს თუ უკაცურ განძრახვას ჩასთესავს მის გულში და ავაზაკათანა შერიცხავს მას; ან მოსტეხს მის ძალას, მოჰხრის წელში და გაიყვანს მას მონობის გზაზე, დამაბლაბლებელ მონობისა; ან უსპობს ხალისს თუ ეშხს, უსპობს ყოველსავე სურვილს და გრძობას ადამიანურის წარმატებისა, იძულებულ ჰყოფს მას ჰბაძავდეს პირუტყვსა და მიემსგავსოს მას. ლუკმის ძიება ჰლუზავს მთელს დროს ადამიანისას, ნებას არ აძლევს მას აჰყვეს ფართე აზრებს, წმინდა მისწრაფებებს, ფაქიზ გრძობებს და განავითაროს, გადაფურჩქნოს ეს ნიჭნი თვის სულში. ველარ ფართოდება მისი გონების ფარგალი, გაღიებაშივე იშრიტება მის სულში ყოველივე სიმშვენივრე თუ სიკეთე და ბნელდება გულიც, გონებაც. სადა სცალიან ან სად შეუძლიან მას განიცადოს ქმნილებათა სიკეთე უცვალებელი, მშვენიერება გარდაუვალი, ჰეშმარიტება საუკუნო, სიმართლე საოცნებო?!

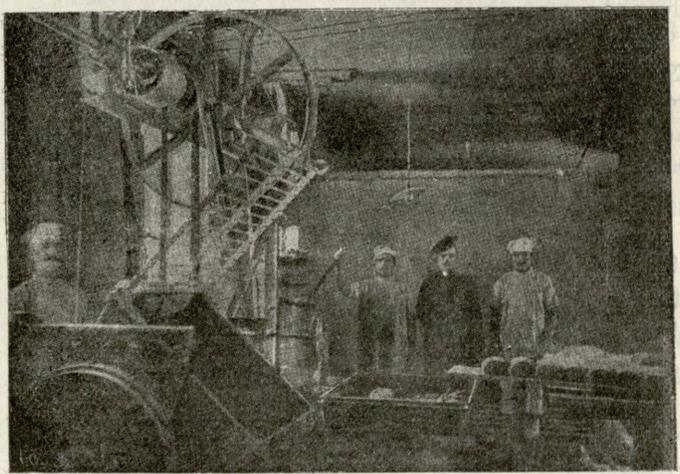
„ოფლითა თვისითა სჰამდე პურსა შენსა!“
შრომობს წყვეის შვილი შეუფერებლივ და აღმოუცენებს ქვეყანა კრული იფქლისა წილ ეკალთა და კუროსთავთა, მიუპყრობს მას პურისა წილ ქვას, ხოლო თევზის წილ გველს გესლიანს. როგორღა შეინახოს მან კეთილგანწყობილება სულისა და განდევნოს ბოროტი თვისი გულიდან?! წყევა წინაპართა, უღმობელი შედეგი ცოდვისა, ტვირთად მძიმედ დას-

ოსმალეთის სოლთან მაჰომედ მე-V-ს სალაროდან, პარიზის მუზეუმში 50 მილიონ ფრანკად დაგირავებული სპარსეთის შაჰ აზმაილის ტახტი (ტახტი ქალიფებისა). ეს ძვირფასი ტახტი ებლანდელ ომის გამო დააგირავეს.

ცომის დამგუნდავებელი მანქანა.

ცომის საზელი მანქანა.

ლოთ, ველარც წარმოდგენილი ჰქონდათ. და ამ ბედნიერი ოჯახის სიკეთე უფრო მომხიბვლელად გარდობურქნა, როდესაც ლიზიკოს ძვირფასმა პიროვნობამ გაანათა და დაატკბო იგი კერა.

ელისბარიც თავის მამის კვალზე წავიდა საოჯახო ცხოვრებაში, იმანაც და მისმა ცოლმაც სიყვარულივე წაიმძღვარეს ცხოვრების გზაზე, მხოლოდ უფრო განათლებულები იყვნენ იგინი, განვითარებულნი და განათლებას მათი ხასიათი უფრო გაესპეტაკებინა, გრძობები გაემშვენებინა, აზრნი დაერღმავებინა და გაეფართოვებინა, მისწრაფებანი სასიკეთოდ მიემართნა. შვილნი სჯობდნენ დედ-მამას და ეს უზაროდა ოჯახს, ამითი ამაყოზდა სახლი, ამაზე ჰქონდა კერას დამყარებული თავისი ფერადი იმედები.

24.

ახალი ცოლ-ქმარის ერთმანეთისადმი სიყვარულს და ოჯახის ყველა წევრთ წყნარ სიხარულს ხელს უწყობდა და მკვიდრ საფუძველზე ამყარებდა მათი ნივთიერი უზრუნველყოფა, რომელიც იზრდებოდა და მატულობდა დღითიდღე. ღმერთს სიუხვის კალთა დაებერტყნა მათ ოჯახზე და აღევსო იგი ყოველისავე კეთილითა.

წოლია შრომის შვილს, შავ მიწაძინა ჰლუნავს მის შუბლს და როგორღა შეინახოს მან ღვთაებური განძი გულისა ან რითი ინეტაროს გულუბრყვილოდ?!

„ოფლითა შენითა სჰამდე პურსა შენსა!“
ყოვლადმეცნიერი არსებისაგან არის წარმოთქმული იგი წყევა კაცისა მიმართ და იმისთანა წუთს, როდესაც მას მთლად განუწირავს ქმნილება თვისი: იგი წყევა შეძლებას უსპობს ღვთის შვილს განიცადოს სახე ღვთაებისა ქმნილებაში განავითაროს სული თვისი, აღამაღლოს იგი და შეიქმნას, ვითარ-

ცა ერთი ღმერთთაგანი. მოაშთო ამ საშინელმა წყევამ. ის ღივი, რომელიც გამოიღო ადამიანის სულში აღკრძალული ხის დალოცვილმა ნაყოფმა და რომელსაც ცამდინ უნდა აღე-მალღებინა ადამიანი და ზიარ ექმნა იგი ღვთაებურის ნეტარებისა; მოაშთო ამ საშინელმა წყევამ ნაყოფი პირველი ღედის აღტაცებულ და გმირულ მოქმედებისა!

ელისბარს კი თავი დაეღწია ამ პირველ წყევის მწვავე შედეგისათვის: მას არა სჭირდებოდა მძიმე ტვირთის მუდმივი ზიდვა არსობითი ჰურის მოსაპოვებლად, ძალდატანებითი შრომა მხოლოდ ლუკმის მოსაძებნად; ჰქონდა მას სიმდიდრე და იგი ქონება აძლევდა მას თავისუფლებას, იმოდენამოცალებას, რომ ყურადღება მიეპყრო თვის გულის, გონების და მისწრაფებათა განვითარება-აღორძინებისათვის; იგი ხელშეუშლელად ჰზრდიდა და ანაყოფიერებდა თვის სულში ყოველსავე ნიქს მშვენიერს თუ კეთილს. ძალ-ღონით სავსე გონიერ ვაჟ-კაცს ფართე სარბიელი ჰქონდა ცხოვრების თვალუწვდენელ ტაშირზე და შეეძლო დაუბრკოლებლივ ენავარდნა მუნ, რომ საკეთილოდ მოეხმარებინა შემოქმედისაგან მისთვის მინიჭებული სიცოცხლე, ეს უძვირფასესი ნიჭი ქვეყნიერებაზე.

25.

ბედი უღიმოდა ელისბარს, ყისმათის საყვარელი იყო ის და რჩეული. ამისთვის ღირს იქმნა ის სიყვარულისა. განა ყველას შაახებს ტრფობა თავის სხივოსან ფრთას, მხოლოდ რჩეულთ ჩამოუვლის ხოლმე იგი. უმრავლესობა ისე განვლის გზას ცხოვრებისა, რომ შორიდანაც ვერ იხილოს ღმერთი უკვდავის სიყვარულისა. იქნება ვისაც არ უნახავთ ნათელი ტრფიანებისა არც ზურგით კერძო, უფრო წყნარად და ნაყოფიანად განვლიან ცხოვრების გზას, მაგრამ ვინ გასცვლის ერთს წამს დამწვევლ ტრფობისას თუნდ წელთა სიმრავლეზე უფერულ კმაყოფილებისა?! მოტრფიალე იმ ერთს წამს ხომ თვით ღვთაებაა ყოვლად ნეტარი!

ელისბარს ეწია ეს იშვიათი ბედნიერება, იცოდა კიდევ დაფიქრებულმა მისი ფასი და ისე სდარაჯობდა თვის ნეტარების მიმნიჭებელს, როგორც გველი მის მასაზრდოებელ თვალს მოელვარეს. კმაყოფილი ვაჟკაცი ეხლა ისევ დაუწყნარდა გონებას, ისევ დაუბრუნდა მას ცხოვრების ეშხი და უფრო მეტის სიძლიერითაც. ის ეხლა მეტის ხალისით შეუდგა თვის ნაჩვევ საქმეს: მოავლო აზრიანი თვალი თვის მამულს, მიაშველა მას თვისი მადლიანი მარჯვენა და ააყვავა იგი, აავსო ნაყოფთა სიუხვით. დაუბრუნდა სახლს თუ მამულს დრო წარმატებისა, საამოდ გარდაიფურჩქნა იგი, ყოველმა დარგმა შრომისა გამოიღო ნაყოფი ასწილი და მიუზღვნა სასყიდელი უხვი პატრონს თუ თანამშრომელთ. არც ერთს მამულში ეხლა ისე იმედიანად არა გრძნობდა თავს მუშა თუ მოსახლე, როგორც ამ მამულში, ვერც ერთი მემამულე ისე უხვად ვერ აჯილდოებდა მშრომელს, როგორც ელისბარი, რადგან არც ერთს მახლობელ მამულს არ შემოჰქონდა იმოდენა შემოსავალი, როგორც მის მიწა-წყალს. რამდენჯერმე საყვედურიც კი ასმინეს ელისბარს იმაზე, რომ ის მეტს ქირას აძლევდა მშრომელ მარჯვენას, მაგრამ ესეთი საყვედური ქებად ესმოდა მას: იგი ხერხი იყო ბასრი და მარჯვედ ახერხებდა თვის კეთილდღეობასთან სხვის სიკეთესაც. ეხლა ელისბარს შეძლება ჰქონდა, ხელფასის წამატების გარდა, უხვად ესაზრდოებინა მომუშავენი, შესაფერი ბინა მიეცა მათთვის, საუკეთესო იარაღი და მით გაეადვილებინა შრომა.

ეხლა ელისბარის ოცნება ის იყო მის მამულზე მოსახლე-თა თუ მომუშავეთ შვილების აღზრდაზედაც ეზრუნვა რამე, რომ ცოტათ მანაც განვითარებინა და განემახვა მათი გონება, რათა უკეთეს პირობებში გამოსულიყვნენ ცხოვრების სარბიელზე, სინამ მათი ღედ-მამა. აქ ქმარი მრჩობლის სიყვარულით და იმედით გადმოჰხედავდა თავის მეუღლეს, რადგან განათლებულს და ბაღლების წრთენაში დახელოვნებულს ქალს შეეძლო შემწეობა აღმოეჩინა და დახმარება გაეწივნა ქმრისათვის ამ საზოგადო საქმეში. მაინც ელისბარს ისიც ახალისებდა თვის შრომაში, რომ იგი მისი მუშაობა მიმართული იყო არა მხოლოდ მის საკუთარ კეთილდღეობისადმი, არამედ მოძმეთა სასიკეთოდაც, იმ მცირე რიცხოვან მოყვასთა სანუგეშოდ, რომელნიც მოჰყოლოდნენ მის ზრუნვის ფარგალში.

ელისბარ უფრო ფართედაც უყურებდა საქმეს, მისი აზრით მის გარჯას უფრო შორეული მიზანიცა ჰქონდა: ის დარწმუნებული იყო, რომ მისი ნაყოფიერი შრომა საკუთარს მა-

მულზე იმავე დროს იყო შრომა სამშობლოს საკეთილდღეოდ, რომ მისი მეცადინეობა პირად კეთილდღეობაზე ამავე დროს იყო მეცადინეობა საზოგადო მამულის საკეთილდღეოდ და თვით იგი იყო ერთ უჩინარ გარნა აუცილებლად საჭირო მებრძოლთაგანი სამშობლოს განსამტკიცებლად და ასაყვავებლად.

— აქ, ჩემ შრომაში, შეთანხმებულია ჩემი პირადი სარგებლობა საზოგადო სარგებლობასთან და სწორედ ეს უფრო მახალისებს მე.

— როგორ?

— ყური დამიგდე! ჩვენს მოვალეობას შეადგენს დავიცვათ ჩვენი მიწა-წყალი, შევიწარჩუნოთ ის, არ დავანებოთ იგი შემოსეულ მტერს და ბოლოს უკანვე დავიბრუნოთ ის მამულიც, რომელიც წარუტაცნიათ ჩვენთვის ჩვენის გონებითი ძილისა და უძღურობის დროს. უწინაც ამას ეღვნენ მამული-შვილნი დარაჯად. მხოლოდ მაშინ ხმლით იცავდნენ ამ მისწრაფებას, რადგან მოსულ მტერსაც ხმალი ეჭირა ხელში, ეხლა კი მხოლოდ ხერხით შეიძლება ამაზე ზრუნვა, რადგან შემოტყუებულ მტერსაც ხერხი უჭირავს ხელში და თან და თან ჰხერხავს იმ ფესვებს, რომელზედაც დამკვიდრებულია ქართველი ხალხის კეთილდღეობა. შრომა და წინდახედულობა უნდა დავახვედროთ ამგვარ მტერს, რადგან მამულის შერჩენა, მხოლოდ მაშინ შეიძლება, როცა სასარგებლო იქნება იგი მამული და პატრონს შეაძლებინებს ცხოვრებას; მიწა კი მაშინ შეიძლება ესეთი, როდესაც გონიერულად მოუვლი მასაც და მის მოცემულსაუნჯესაც, და რომ ჩვენს მიწა-წყალს შეუძლიან თავისი თავი შეინახოს და პატრონიც ასაზრდოვოს, ეს დავიმტკიცეს უცხოელებმა, რომლებიც დაბინავდნენ ჩვენს მიწაზე და ჰხარობენ. მეც ვცდილობ დავამტკიცო ეს აზრი ჩემს მამულზე შრომით. როცა ამისთანა მემამულეები გამრავლდებიან ჩვენში და ხელი-ხელს გადააბმენ ზღვიდან ზღვამდის, მაშინ დაიძლევა მტერი, მაშინ გასწორდება ქართველი წელში და შეუერთებს თვის რიხიან ხმას სხვა ხალხთა ძაბილს. მხოლოდ ამ გზით შეიძლება შევიწახოთ მამული. აი ეს არის ის საზოგადო აზრი, რომელიც მიუძღვის ჩემს კერძო შრომას. ჩემი შრომა პირადი მეცადინეობაა, იგი ჩემს საკუთარს კეთილდღეობას ემსახურება, გარნა საზოგადო კეთილისადმიც მიისწრავს. ჩემისთანა მშრომელი ისევე აუცილებელია სამშობლოს დაცვისათვის, როგორც აუცილებელი იყვნენ ის კერძო მეომარნი, რომელნიც შეადგენდნენ ლაშქარს და რომელთა სისხლით ირწყვებოდა სამშობლო. მათი სახელი არ გვახსოვს, გარნი მათნი გვამნი ღდესაც ტკბილადა ჰყავს სამშობლო მიწას ჩაკრული, ხოლო სულნი მათნი თავს დასტრი-ალევენ მას დარაჯად.

— ტყუალი იმედებია, მითომ გამრავლდნენ მამულის დამცველ-შემნახველი მემამულეები: ქართველი უხვის ხელით ჰფანტავს მამულს და მტერს მხოლოდ დახრა და სჭირია მის ასაკრებად.

— მთელ საქართველოში არ არის ეგრე. გვაქვს ისეთი კუთხეებიც, სადაც უფროსილდებიან მიწას, როგორც გუგას თვალისას. არც ყველა წოდება იმეტებს მამულს ისე აღვილად. მშრომელთ უყვართ მიწა და ამ ახალ მებრძოლთა რაზმებიც უნდა გამოვიდეს მშრომელ ხალხის წიაღიდან, რომელსაც უკვე გამოუვლია ეკლიანი გზა ჯაფისა, რომელსაც წინაპართაგან აქვს ნანდერძევი შრომის უნარი, რომელთა სისხლში უკვე გამჯდარია მიწის სიყვარული თუ აღერსი, რომელსაც ესმის ღედა-მიწის ხმა, მისი ნათქვამ-ნანდერძევი.

(შემდეგი იქნება)

გ. ბარნოვი.

